

**Ondina HMIS Bengal Displacement 6341 gross weight 735 / 950 tons Dockyard
 Nederlandse Droogdok Mij, Amsterdam Cockatoo Island Dockyard, Sydney
 Dimensions 130,49 x 16,62 x 6,40 m 56 x 9,44 x 2,59 m Completed August 1 1939
 May 5 1942 Armament 1 x 102 mm USN QF some MG 1 x 75 mm (12-pounder)
 some MG Propulsion 1 Werkspoor 6-cyl 4-stroke diesel 2 boilers triple expansion
 engine Performance 2800 hp 1800 hp Max. speed 12 knots 15,5 knots**

De Nederlandse tanker Ondina,

met graan als ballast op weg van Fremantle in Australië naar Iran, bracht op 11 november 1942 ter hoogte van Christmas Eiland een Japanse hulpkruiser tot zinken; bij het gevecht sneuvelde kapitein Horsman, de Ondina werd in brand geschoten, de in de sloepen gegane bemanning werd meedogenloos door een tweede Japanse hulpkruiser gemित्रailleerd - maar toen de Jap verdwenen was ging de bemanning weer aan boord van de zwaar slagzij makende Ondina, slaagde erin het schip recht te krijgen en de brand te blussen, en terug te varen naar Fremantle. De geschiedenis van de Nederlandse koopvaardij in de oorlog kent vele van dergelijke heldhaftige daden, maar zij is er bovenal een van vastberaden, trouwe plichtsbetrachting. Nog in de oorlog kreeg het werk van de koopvaardij, dat in feite Nederlands belangrijkste bijdrage tot de geallieerde oorlogsinspanning was, zijn verdiende erkenning: het waren mannen van de koopvaardij die op uitnodiging van het prinselijk paar peet stonden bij de doop van de op 19 januari 1943 in Ottawa geboren prinses Margriet. De Nederlandse bijdrage tot de strijd te land is bescheiden geweest. Er woonden ongeveer 12.000 Nederlanders in de Verenigde Staten, een goede duizend in Canada, ongeveer 7000 in Zuid-Afrika, en de regering streefde ernaar een belangrijk deel daarvan in militaire dienst op te roepen. Maar de mobilisatieoproepen sorteerden weinig effect. Vele in Amerika wonende Nederlanders gaven er de voorkeur aan dienst te nemen bij de Amerikaanse strijdkrachten, en voor de dienst onder Nederlandse vlag meldden zich nog geen 400 man. In Canada werd een detachement gevormd dat begin 1942 veertig man telde, in Zuid-Afrika meldden zich bij de rekrutering omtrent 700 man. Daarbij kwam een "handjevol mannen" dat uit het bezette Nederland wist te ontsnappen en brandde van verlangen om tegen de gehate Duitsers te strijden: men schat dat van de misschien 10.000 Nederlanders die de

gevaarlijke reis naar de vrijheid waagden, nog geen duizend Engeland hebben bereikt. Uit de 700 militairen die na de meidagen van 1940 erin geslaagd waren uit Nederland weg te komen, de vrijwilligers en de uit een 25-tal landen gerekruteerde Nederlandse dienstplichtigen werd in Engeland de Prinses Irene-brigade gevormd, die echter nooit meer dan een goede 1500 man telde. Zij was jarenlang gelegerd in een barakkenkamp bij Wolverhampton, moest de eerste tijd oefenen met speelgoedwapens (wat aan werkelijke wapens werd geproduceerd had Engeland zelf hard nodig), werd ingeschakeld bij de opleiding van de Engelse Home Guards, en pas in augustus 1944 kon zij, versterkt met 125 mariniers, deelnemen aan de strijd op het vasteland van Europa; zij werd toen in Normandië aan land gezet en weerde zich dapper. De geografische ligging van Nederland, op de aanvliegroutes tussen Engeland en Duitsland, bracht mee dat de kust zwaar bewaakt en van het voorjaar 1942 af zelfs voor de Nederlanders verboden gebied werd en dat er over het kleine land een dicht net van radarposten en Duitse vliegvelden was verspreid, zodat de ontsnappingsweg door de lucht (anders dan in Frankrijk) vrijwel onmogelijk werd. Voor de dapperen die weigerden de nederlaag te aanvaarden, bleef slechts de weg overzee, vaak in minuscule bootjes, over of de lange en welhaast even gevaarlijke weg over land naar Zwitserland of Spanje. Uit landen als Noorwegen en Frankrijk was ontsnapping weliswaar evenzeer gevaarlijk, maar op veel grotere schaal mogelijk. Uit Noorwegen ontkwamen ruim 50.000 jonge Noren aan het Duitse juk, hetzij via een clandestiene maar vrij regelmatig varende bootverbinding naar de Shetland Eilanden, hetzij over de bergen naar Zweden. Uit onbezet Frankrijk wisten vele tienduizenden Noord-Afrika of Engeland te bereiken om zich bij de Vrije Franse Strijdkrachten van generaal de Gaulle te voegen.

De grondslag voor die strijdmacht werd gevormd door het uit Narvik naar Engeland overgebrachte regiment van het Vreemdelingenlegioen onder Monclar en Koenig. In oktober 1940 vertrok het naar Frans Equatoriaal Afrika, dat zich van Vichy had losgemaakt, en vandaar, uitgebreid met koloniale troepen, Bretonse vrijwilligers, mariniers en spahi's, naar Eritrea, waar het met succes tegen de Italianen streed. Op 8 april 1941 gaf de commandant van de Italiaanse marine in de Rode Zee zich met 3500 man over aan Monclar; aan het front in Kenia nam een uit Kameroen gekomen Frans bataljon deel aan de strijd tegen de Italianen en hees de Franse vlag met het Lotharingse kruis boven het heroverde fort Gondar. Hoewel de Britten generaal de Gaulle hadden erkend als opperbevelhebber van de Vrije Franse Strijdkrachten, bleven de in Afrika en de Britse overzeese gebiedsdelen gelegerde eenheden voor hun uitrusting en de hun opgedragen taken ondergeschikt aan het Engelse opperbevel. Doch naarmate meer en meer Franse overzeese gebiedsdelen zich afscheidden van Vichy en het gezag van de Gaulle erkenden, breidden zich ook de Vrije Franse Strijdkrachten uit, zodat zij als zelfstandige eenheden konden opereren. In Brazzaville, in Damaskus en in Engeland werden kaderscholen voor officieren gesticht waar de broodnodige jonge kaders voor het kersverse, gestadig wassende nieuwe Franse leger werden gevormd. Geleidelijk kreeg dat leger ook een eigen luchtmacht. In de zomer van 1940 was het aantal Franse vliegers en vliegtuigen in Engeland nog te klein om volledig Franse eskaders te vormen. Er werden toen vier groepen van Franse vliegers samengesteld, die geïntegreerd werden in de RAF. Zij aan zij met Engelse, Poolse, Tsjechische, Nederlandse en Noorse vliegers namen zij deel aan de Slag om Engeland. In de loop van 1941 kreeg de nieuwe Franse luchtmacht gestalte: eerst de zelfstandige groep jachtvliegtuigen "Ile-de-France", daarna

de tweede groep jachtvliegtuigen " Alsace", vervolgens de groep bommenwerpers "Lorraine". Zij namen actief deel aan de strijd in de lucht boven Libié, de Fezzan, het Nabije Oosten en het Europese vasteland, meestal tezamen met hun kameraden van de RAF, waarin, als in een groot circus, vliegers van vele nationaliteiten waren opgenomen.